

VENDIM
Nr. 47, datë 2.10.2024

PËR DISA NDRYSHIME NË RREGULLOREN “PËR ADMINISTRIMIN E RREZIKUT NË VEPRIMTARINË E SUBJEKTEVE FINANCIARE JOBANKA”

Në bazë dhe për zbatim të nenit 1, pika 4, shkronja “b”, nenit 12, shkronja “a”, dhe nenit 43, shkronja “c”, të ligjit nr. 8269, datë 23.12.1997, “Për Bankën e Shqipërisë”, i ndryshuar; dhe nenit 126 të ligjit nr. 9662, datë 18.12.2006, “Për bankat në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar; Këshilli Mbikëqyrës i Bankës së Shqipërisë, me propozimin e Departamentit të Mbikëqyrjes,

VENDOSI:

1. Në rregulloren “Për administrimin e rrezikut në veprimtarinë e subjekteve financiare jobanka”, miratuar me vendimin e Këshillit Mbikëqyrës nr. 2, datë 17.1.2013, e ndryshuar, të bëhen ndryshimet e mëposhtme:

a) Në nenin 4, pika 2, pas shkronjës “f”, shtohen shkronjat “g” dhe “h” me përmbajtjen e mëposhtme:

“g) “konsumator” - do të ketë të njëjtin kuptim të përcaktuar në pikën 6, të nenit 3, të ligjit nr. 9902, datë 17.4.2008, “Për mbrojtjen e konsumatorëve”, i ndryshuar;

b) “kontratë e kredisë konsumatore” - do të ketë të njëjtin kuptim të përcaktuar në nenin 44, të ligjit nr. 9902, datë 17.4.2008, “Për mbrojtjen e konsumatorëve”, i ndryshuar.”;

b) Pas nenit 13, shtohen nenet 13/1, 13/2, 13/3 dhe 13/4 me përmbajtjen e mëposhtme:

“Neni 13/1

Kërkesa të përgjithshme mbi kredidhënien ndaj kredimarrësve konsumatorë në kontratat e kredisë konsumatore

1. Subjekti, përpara se të lidhë një kontratë kredie dhe gjatë procesit të monitorimit të kredisë përgjatë kohëzgjatjes së kredisë, vlerëson aftësinë paguese dhe profilin e rrezikut të kredimarrësit, bazuar në të dhëna të mjaftueshme, të sakta dhe të përditësuara.

2. Subjekti siguron të dhëna dhe informacione të nevojshme të ofruara nga vetë kredimarrësi dhe nga burime të tjera të arsyeshme të brendshme ose të jashtme të subjektit, që mund të ndikojnë aftësinë paguese të kredimarrësit, në veçanti qëndrueshmërinë e të ardhurave, historikun e pagesave, probabilitetin e ndryshimit të të ardhurave (rritjen ose rënien), si dhe të gjitha detyrimet e tjera financiare.

3. Subjekti, në mbledhjen e informacionit dhe të dhënave për kredimarrësin nga palë të treta, siguron që kredimarrësi është informuar dhe ka dhënë pëlqimin e tij, përpara mbledhjes së këtij informacioni dhe të vlefshëm deri në përfundim të marrëdhënies së kredisë.

4. Subjekti kryen verifikime të arsyeshme për informacionin, në lidhje me aftësinë paguese, veçanërisht në rastet e kredimarrësve që janë të vetëpunësuar, kanë të ardhura sezonale ose të ardhura të tjera të parregullta.

5. Subjekti siguron që aftësia paguese e kredimarrësit për të përmbushur detyrimet sipas kontratës së kredisë nuk bazohet në një rritje të konsiderueshme të pritshme të të ardhurave të kredimarrësit, përveç rasteve kur dokumentacioni ofron prova të mjaftueshme. Subjekti shmang nxitjen e vështirësive të panevojshme financiare dhe të krijimit të situatës së mbiborxhit të kredimarrësit.

6. Subjekti vlerëson aftësinë aktuale dhe të ardhshme të kredimarrësit për të përmbushur detyrimet sipas kontratës së kredisë, duke konsideruar edhe efektin potencial në skenarët e rritjes së normave të interesit, në rastin e kontratave me norma të ndryshueshme dhe luhatjet e pafavorshme të kursit të këmbimit.

7. Subjekti përcakton në procedurat e brendshme informacionin që do të përdoret për vlerësimin e aftësisë paguese të kredimarrësit, në varësi të shumës, llojit të kredisë dhe burimit të të ardhurave. Informacioni përfshin të dhëna/ dokumente të nevojshme dhe të përshtatshme lidhur me të paktën sa vijon:

- a) punësimin, kushtet financiare dhe qëndrueshmërinë e të ardhurave;
- b) burimet e ripagimit të kredisë;
- c) angazhimet financiare dhe shpenzimet për përmbushjen e tyre
- d) kolateralin (për kredidhënien e siguruar/ kolateralizuar);

8. Subjekti, në vlerësimin e aftësisë paguese të kredimarrësit, konsideron faktorë/elemente të përshtatshëm që ndikojnë në kapacitetin ripagues aktual dhe të ardhshëm të kredimarrësit, duke përfshirë edhe shpenzimet e jetesës së tij.

9. Subjekti kryen vlerësimin e aftësisë paguese, në bazë të aftësisë së përbashkët paguese të bashkëkredimarrësve, në rastet kur kërkesa për kredi paraqitet bashkërisht nga më shumë se një kredimarrës.

10. Subjekti, në rastin e një kontrate kredie që përfshin garanci nga një palë e tretë, vlerëson nivelin e mbrojtjes së ofruar nga garancia dhe, nëse është e nevojshme, kryen një vlerësim të aftësisë paguese të garantuesit, të veçuar nga analiza e aftësisë paguese të kredimarrësit.

Neni 13/2

Kërkesa specifike mbi analizën e aftësisë paguese të kredimarrësve konsumatorë

1. Subjekti, në vlerësimin e aftësisë paguese të kredimarrësit konsumator, duhet të bazohet të paktën në kufizimet e raportit të shërbimit të borxhit kundrejt të ardhurave (DSTI), ku raporti llogaritet si më poshtë:

$$DSTI = \frac{DS \text{ (Totali i kësteve mujore të kredive ekzistuese, përfshirë edhe kredinë që po aplikon)}}{I \text{ (Të ardhurat neto të të gjithë bashkëkredimarrësve)}}$$

ku:

DS – është shuma e të gjitha pagesave/ detyrimeve financiare mujore lidhur me kredinë për të cilën kredimarrësi ka aplikuar, si dhe me kredi në institucione të tjera financiare, në momentin e dhënies së kredisë. Në shumën e pagesave/ detyrimeve financiare do të përfshihen pagesa e kryejësë, interesit dhe çdo komisioni tjetër, pjesë e kontratës së kredisë.

I – është e ardhura neto mesatare e kredimarrësit, pas pagesave të taksave dhe kontributeve të tjera të detyrueshme shoqërore, të verifikueshme dhe që njihen si të qëndrueshme nga subjekti (p.sh. duke konsideruar kontratat e përkohshme të punësimit, vetëpunësimin etj.).

2. Subjekti, në llogaritjen e të ardhurave mesatare për qëllime të vlerësimit të aftësisë paguese të konsumatorit, merr në konsideratë të ardhurat e tij (konsumatorit), bazuar në të dhënat e të paktën 6 muajve të fundit përpara momentit të kryerjes së analizës financiare.

3. Vlera e raportit të shërbimit të borxhit kundrejt të ardhurave (DSTI), e parashikuar në pikën 1 të këtij neni, nuk duhet të tejkalojë vlerën prej 60%. Kjo vlerë mund të jetë më e lartë në rastet kur kredimarrësi ka evidenca të mjaftueshme, të parashikuara në rregulloret e brendshme të subjektit, se niveli më i lartë i raportit DSTI nuk cenon shpenzimet e zakonshme të jetesës dhe rrjedhimisht pagesën e detyrimeve të kredisë. Në çdo rast, të ardhurat neto pas shërbimit të borxhit nuk duhet të jenë më të vogla se shpenzimet e arsyeshme të jetesës së kredimarrësve.

4. Subjekti barton procedura të brendshme mbi llogaritjen e raportit të shërbimit të borxhit kundrejt të ardhurave (DSTI), si dhe përcakton kërkesa më të kufizuara për sa lidhet me nivelin e treguesit për kredimarrësit me të ardhura të parregullta ose të luhatshme, apo për kredimarrësit monedha e të ardhurave të të cilëve është e ndryshme nga monedha e kredisë.

Neni 13/3

Kufizimet në kontratat e kredisë konsumatore

- 1. Subjekti nuk lidh kontrata të kredisë konsumatore me persona nën moshën 18 vjeç.*
- 2. Subjekti nuk lidh kontrata të kredisë konsumatore me persona të cilësuar me aftësi të kufizuara, ose me persona të cilët marrin vendime nën asistencën e një personi tjetër, kufizime të cilat ndikojnë në mosshlyerjen e detyrimit të kredisë.*
- 3. Subjekti nuk lidh kontrata të kredisë konsumatore gjatë fashës orare 22:00 deri në 07:00.*
- 4. Subjekti nuk lidh kontrata të kredisë konsumatore me persona të cilët rezultojnë në regjistrat e krijuar nga subjektet për personat që nuk lejohen të lidhin një kontratë kredie.*
- 5. Subjekti nuk ekspozohet në më shumë se 2 kredi konsumatore ndaj të njëjtit kredimarrës, në të njëjtën kohë.*

Neni 13/4

Administrimi i rrezikut të kredisë nga institucionet financiare të mikrokredisë

Kërkesat e neneve 13, 13/1, 13/2 dhe 13/3 të kësaj rregulloreje do të zbatohen në të njëjtën mënyrë edhe nga institucionet financiare të mikrokredisë, për kontratat e kredisë konsumatore.”;

- c) Në nenin 20/3, pika 1, pas shkronjës “b” shtohet shkronja “c” me përmbajtjen e mëposhtme:
“c) burimi i shlyerjes së detyrimit të kredive sipas shkronjave “a” dhe “b” të kësaj pike, nuk duhet të jetë kredi.”.

2. Ngarkohen subjektet financiare jobanka të licencuara nga Banka e Shqipërisë për veprimtarinë e kredidhënies dhe institucionet financiare të mikrokredisë me zbatimin e këtij vendimi.

3. Ngarkohet Departamenti i Mbikëqyrjes së Bankës së Shqipërisë për ndjekjen e zbatimit të këtij vendimi.

4. Ngarkohen Kabineti i Guvernatorit dhe Departamenti i Kërkimeve me publikimin e këtij vendimi, përkatësisht në Fletoren Zyrtare të Republikës së Shqipërisë dhe në Buletinin Zyrtar të Bankës së Shqipërisë.

Ky vendim hyn në fuqi më 1 janar 2025.

**KRYETAR
Gent Sejko**